

Марчук М. П., к.ю.н., провідний науковий співробітник,
Міжвідомчий науково-дослідний центр з проблем боротьби
з організованою злочинністю при РНБО України, м. Київ, Україна

НЕДОЛІКИ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Передумовою існування будь-якої конкурентоспроможної економіки є чітко налагоджена система державних закупівель. На даний час Україна оголосила курс на реформування цієї системи, дотримання якого, у майбутньому сприятиме спрощенню регулювання відносин у цій сфері, що призведе до покращення фінансового добробуту всього українського суспільства [1, с. 4].

Однак, вчинення правопорушень під час здійснення процедур державних закупівель нівелює всі ці починання та провокує зростання тіньового сектору економіки. Зокрема, підрозділами Департаменту захисту економіки Національної поліції України за 10 місяців 2016 року виявлено 945 кримінальних правопорушень у сфері державних закупівель [2]. За аналогічний період 2015 року підрозділами ДСБЕЗ було виявлено 1699 кримінальних правопорушень у сфері державних закупівель [3].

Хоча статистичні показники й демонструють зниження кількості кримінальних правопорушень у зазначеній сфері відносин, проте державі все ще завдаються значні фінансові збитки. Статистичне падіння кількості злочинів у першу чергу зумовлено переходом на електронну систему державних закупівель передбачену Законом України «Про публічні закупівлі» від 25 грудня 2015 року № 922-VIII. Однак, навіть цей нормативно-правовий акт не позбавлений недоліків, які можуть нівелювати всі зусилля направлені на протидію правопорушенням у розглядуваній сфері відносин. Зокрема, у статті 2 (Сфера застосування Закону) зазначається, що цей Закон застосовується:

— до замовників, за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 200 тисяч гривень, а робіт – 1,5 мільйона гривень (незрозумілою є така велика різниця між вартістю предмета закупівлі товару (товарів) і роботами, що мають бути виконані);

— до замовників, які здійснюють діяльність в окремих сферах господарювання, за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 1 мільйон гривень, а робіт 5 мільйонів гривень (знову ж таки: велика різниця між вартістю товару (товарів) і роботи (робіт));

Зловживання, за численними повідомленнями ЗМІ, також

відбуваються за рахунок того, що дія відповідного Закону не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є:

— товари і послуги, пов'язані з розробленням дизайну, виготовленням захищеного паперу, банкнот, монет і державних нагород України, їх зберіганням, транспортуванням та обліком (якщо з друком банкнот і монет ще можна погодитися, то, наприклад, виготовлення державних нагород може обходитися значно дешевше);

— товари, роботи і послуги, закупівля яких здійснюється закордонними дипломатичними установами (це дозволяє ввозити на територію України значні партії товарів під прикриттям дипломатичного вантажу, наприклад, мобільних телефонів, радіо апаратури);

— товари, роботи і послуги, закупівля яких становить державну таємницю відповідно до Закону України «Про державну таємницю» (цим, за повідомленням ЗМІ активно користуються в Міністерстві оборони України з його бюджетом у 55 млрд. грн., адже майже всі свої закупівлі здійснює поза системою Prozorro (лише 5 % здійснюється через цю систему, у той час як у Великобританії – 95 %). Зокрема, під дію норм про державну таємницю підпадає закупка тепловізорів, безпілотних апаратів).

З метою вирішення зазначених протиріч доцільним є:

У Законі України «Про публічні закупівлі» внести зміни, які передбачатимуть, що Закон застосовуватиметься:

— до замовників, за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 200 тисяч гривень, а робіт – 0,5 мільйона гривень;

— до замовників, які здійснюють діяльність в окремих сферах господарювання, за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 1 мільйон гривень, а робіт 2 мільйонів гривень;

На зміну старій нормі встановити, що дія відповідного Закону не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є:

— товари і послуги, пов'язані з виготовленням банкнот і монет, їх зберіганням, транспортуванням та обліком;

Виключити норму щодо закупівлі товарів, робіт і послуг, закупівля яких здійснюється закордонними дипломатичними установами.

Необхідним є посилення контролю за віднесенням товарів, робіт і послуг, закупівля яких становить державну таємницю відповідно до Закону України «Про державну таємницю».

Література

1. Черней А. В. Адміністративна відповідальність під час здійснення державних закупівель: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Аліна Віталіївна Черней. – Запоріжжя, 2015. – 189 с.

2. Звіт про окремі види кримінальних правопорушень, виявлені підрозділами Департаменту захисту економіки за 10 місяців 2016 року: Форма

№ 347 затв. Наказом Національної поліції України від 08 квіт. 2016 р. № 299 / Відомчий документ.

3. Звіт про окремі види кримінальних правопорушень, виявлені підрозділами ДСБЕЗ за 10 місяців 2015 року: форма звітності затв. Наказом МВС України від 27 груд. 2012 р. № 1204 / Відомчий документ.

УДК 343.163 (043.2)

Меланчук А. В., к.ю.н.,
Хмельницький університет управління та права,
м. Хмельницький, Україна

КРИТИЧНИЙ ПОГЛЯД НА ОКРЕМІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ

Розбудова України як демократичної, правової, соціальної держави, закріплення в Конституції України положення про найвищу соціальну цінність людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканості і безпеки вимагає формування нових підходів до захисту прав людини. Процес реформування прокуратури України має досить тривалу історію. Зокрема, ще на етапі вступу України до Ради Європи у Висновку Парламентської асамблеї Ради Європи № 190 (1995) від 26 вересня 1995 року (щодо заявки України на вступ до Ради Європи) було зазначено, що роль та функції Генеральної прокуратури в Україні мають бути змінені (особливо щодо здійснення загального контролю за додержанням законності) шляхом перетворення цього інституту на орган, який відповідатиме стандартам Ради Європи (п.п. VI п. 11) [1]. Комплексне реформування прокуратури України та її ефективне функціонування як державного органу потребують глибокого переосмислення і аналізу.

Прийнятий Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. № 1697-VII [2] містить серйозні недоліки і суперечності, які потребують якнайшвидшого усунення та додаткової регламентації.

Так, Законом України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. № 1697-VII обмежено право прокурора здійснювати представництво в суді інтересів держави в особі державних компаній (абзац 3 ч. 3 ст. 23). В законодавстві України відсутнє визначення терміну «державна компанія», натомість є визначення лише державних холдингових компаній (Закон України «Про холдингові компанії в Україні»). Поняття «державна компанія» не узгоджується також з положеннями Господарського кодексу України (ст. 63 та глава 8), в якому використовується поняття «державне підприємство» - підприємство, що діє на основі державної власності [3]. Саме тому, необхідно усунути таку термінологічну неузгодженість для виключення можливості спорів щодо того чи підпадають державні